

*Dragomir Vojnić**

**Juraj Padjen:
“PROMETNA POLITIKA HRVATSKE”**

Masmedia, Zagreb, 2003. str. 372

Dvije su važne karakteristike povezane s djelom koje prof.dr. Juraj Padjen iznosi u knjizi “Prometna politika Hrvatske”.

Prva se karakteristika odnosi na činjenicu da to djelo predstavlja jedan od veoma kompleksnih i sveobuhvatnih znanstvenih priloga koji su se o toj temi dosad u nas pojavili. Druga se karakteristika odnosi na činjenicu da je Juraj Padjen jedan od istaknutih znanstvenika na području ekonomike prometa i prometne politike, a bavi se problemima politike i ekonomike prometa dugi niz godina, više od četiri desetljeća. Njegovi brojni radovi, od kojih je većinu priredio u Ekonomskom institutu, Zagreb, predstavljaju nezaobilazno štivo za sve one koji se na analitičkoj i studijskoj razini bave ekonomijom i politikom prometa. Osim 372 stranice teksta, to opsežno, moglo bi se reći i veoma zaokruženo životno djelo autora, sadrži i 18 stranica uvodnoga dijela, 40 crteža i 40 tablica.

Ukupna materija ovog opsežnoga djela podijeljena je na šest dijelova.

Prvi dio pod naslovom “Nacionalna prometna politika”, obrađen je u okviru tri odjeljka:

(1) Pristupne osnove nacionalnoj prometnoj politici, (2) Komponente nacionalne prometne politike, (3) Oblikovanje nacionalne prometne politike,

Drugi je dio obrađen pod naslovom: “Determinante prometne politike”. Obrada ovoga dijela podijeljena je na sedam odjeljaka: (1) Pojam i značenje determinante, (2) Geografsko-prometni položaj Hrvatske, (3) Geopolitički položaj Hrvatske i njena prometna politika, (4) Reljefna obilježja Hrvatske i troškovi prometne mre-

* D. Vojnić, dr. sc., znanstveni savjetnik u Ekonomskom institutu, Zagreb (u mirovini).

že, (5) Regionalne osobine hrvatskog prostora, (6) Prijevozna potrošnja, (7) Oblik hrvatskog državnog prostora.

Treći je dio dan pod naslovom "Prometna politika Hrvatske za doba Austro-Ugarske monarhije". Taj se dio razmatra u okviru pet odjeljaka. (1) Opće političko i ekonomsko stanje u Austro-Ugarskoj monarhiji, (2) Prilike u Hrvatskoj u doba Austro-Ugarske monarhije, (3) Izgradnja željezničkih pruga na području Austrije i Ugarske, (4) Prometna politika Beča i Budimpešte prema Hrvatskoj i (5) Hrvatska prometna politika.

Četvrti dio obrađen je pod naslovom "Prometna politika na području Hrvatske u okviru jugoslavenske države u razdoblju 1918.-1941. i položaj Hrvatske". Taj dio sadrži šest odjeljaka (1) Postanak nove države SHS, (2) Ekonomska politika nove države, (3) Prometna politika međuratne Jugoslavije i razvoj prometa u Hrvatskoj, (4) Politika razvoja željeznica, (5) Politika razvoja ostalih prometnih grana (cestovni promet, pomorski promet, morske luke, brodogradnja, morsko brodarstvo, zračni promet i riječni promet, i (6) Krajnji ishod prometne politike i posljedice za Hrvatsku.

Peti dio obrađen je pod naslovom "Prometna politika na području Hrvatske u okviru poslijeratne Jugoslavije (1945.-1990.)" Taj dio sadrži pet odjeljaka. (1) Novonastali položaj, (2) Ratna razaranja u drugom svjetskom ratu i zatečeno materijalno stanje u zemlji, (3) Ekonomska politika poslijeratne Jugoslavije, (4) Prometni položaj Hrvatske i prometna politika Jugoslavije 1945.-1990. i (5) Regionalna prometna politika: primjer Hrvatske.

U šestom se dijelu razmatra prometna politika Republike Hrvatske. U ovom je dijelu spomenute knjige dana kraća ocjena relevantnih događanja na području prometne politike u devedesetim godinama prošloga stoljeća (i u početku novoga stoljeća) u osamostaljenoj i suverenoj Republici Hrvatskoj.

U završnom se dijelu ovog opsežnoga rada daje zaključno razmatranje i iznose se stečene spoznaje. Na kraju je navedena bogata citirana i korištena literatura od ukupno 155 naslova. Posljednje stranice knjige sadrže kazalo pisaca i institucija i kazalo pojmova i prometno važnijih mjesta.

Tako impresivno strukturiran sadržaj djela Juraja Padjena i sam po sebi potvrđuje na početku spomenutu ocjenu da se radi o veoma kompetentnom i zaista sveobuhvatnom znanstvenome radu. U tom se smislu slobodno može reći da se radi o jedinstvenome djelu, kakvih, posebno u novije vrijeme, nije bilo na području ovoga segmenta ekonomskih znanosti u Hrvatskoj.

Jedna od važnih i veoma vrijednih karakteristika toga djela jest i veoma sustavna obrada razvitka prometa i prometne politike u Hrvatskoj, ne samo u novijem vremenu, nego i u dugoj povijesnoj retrospektivi. Počeci razrada odnose se na razdoblje svršetka osamnaestoga stoljeća i nastavljaju se na događanja u prometu

i prometnoj politici u tijeku devetnaestoga i prošloga stoljeća, pa sve do najnovijega vremena. Veoma su dobro obrađeni učinci različitih geopolitičkih okruženja, različitih centara moći i različitih interesa na prometnu politiku Hrvatske u tijeku dvaju proteklih stoljeća.

Ta dugoročna sustavna obrada u povijesnoj retrospektivi daje mogućnosti da se djelom o kojem je riječ koristi ne samo kao znanstvenom informacijskom osnovom za ekonomsku analizu fenomena na području prometne politike Hrvatske, nego i kao prikladnom osnovom za studij onoga dijela ekonomske povijesti Hrvatske koji se odnosi na segment politike prometa.

Sustavna povijesna obrada politike prometa u daljoj povijesnoj retrospektivi iz vremena Austro-Ugarske monarhije, zatim kraljevine Jugoslavije i socijalističke Jugoslavije, a potom i Republike Hrvatske, daje veoma dobar uvid u međuovisnosti tehničkog napretka i razine i sredstava prometa.

Iz razrada pojedinih segmenata prometne politike Hrvatske dobiva se veoma dobar uvid u činjenicu da su željeznice prokrčile put stvaranju naše novije civilizacije. Zato je u spomenutom radu upravo njima dana odgovarajuća pozornost. Držeći se povijesnog redoslijeda, dužna je pažnja posvećena i svim drugim segmentima prometa. Posebno su, u različito vrijeme i na različitim razinama, s obzirom na razlike u ulozi i mjestu prometa, obrađeni oni segmenti prometne politike koji se odnose na cestovni promet, a isto tako i na pomorski, riječni i zračni promet. Svi su ti aspekti obrađeni veoma obuhvatno i sustavno, uvažavajući njihovu ulogu i mjesto u pojedinim razdobljima i fazama razvitka.

Ne ulazeći u sve druge pojedinosti, kao zaključak valja reći, da će ovaj rad, u svjetlu svih svojih spomenutih kvaliteta, biti koristan svim onim stručnjacima koji se na različite načine bave prometnom znanosti i prometnom politikom. On će dobro poslužiti kao dobra znanstvena osnovica za dalje istraživanje problema s područja prometne politike u Hrvatskoj. To se posebno odnosi na odgovarajuće institute i fakultete. Taj će rad isto tako moći dobro poslužiti i kao dopunska literatura studentima prometnih, ekonomskih, političkih i pomorskih fakulteta i viših škola. Isto tako valja reći da će ovaj rad biti od znatne koristi brojnim pojedincima koji se bave različitim aspektima prometne politike koja je u dugim godinama promatranog razdoblja vođena u Hrvatskoj. Konačno valja spomenuti još jednu važnu činjenicu, a ta je da bi osnovne spoznaje ovoga rada morale koristiti nositeljima ekonomske politike prilikom definiranja buduće prometne politike.

PRAZNA str. 188.